

بررسی مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی: یک مطالعه کیفی

شهلا نجفی دولت آباد، مژگان امیریان زاده*، رضا زارعی، عبادالله احمدی

گروه مدیریت آموزشی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

تاریخ وصول: ۱۳۹۸/۰۹/۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۲۵

چکیده

زمینه و هدف: موفقیت دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در دستیابی به اهداف و انتظارات آموزشی، مستلزم بهبود و تضمین کیفیت آموزش است. تحقیق حاضر با هدف تعیین و توصیف مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی انجام شده است.

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه کیفی از نوع توصیفی اکتشافی می‌باشد که در سال ۱۳۹۷-۹۸ صورت گرفت و از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق نیمه ساختارمند و چهره به چهره انجام شد. شرکت کنندگان کلیدی پژوهش، اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج بودند که از بین آنها ۱۸ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند و با لحاظ کردن اختلاف حداکثری بین نمونه‌ها از نظر تفاوت در دانشکده محل خدمت، رشته تحصیلی و رتبه علمی انتخاب شدند. ابتدا ۲ سؤال کلی در خصوص مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی برای شروع مصاحبه مطرح می‌شد و بر اساس پاسخ شرکت کنندگان روند مصاحبه هدایت شد. هر مصاحبه به طور متوسط بین یک ساعت و سی دقیقه تا دو ساعت طول کشید و مکان انجام مصاحبه، اتاق کار اعضای هیئت علمی بود. مصاحبه‌ها تا دستیابی به اشباع نظری ادامه داشت. تحلیل مصاحبه‌ها به روش تحلیل مضمون گام به گام بر مبنای روش براون و کلارک که دارای شش مرحله است، انجام شد.

یافته‌ها: در این مطالعه ۱۸ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج مورد مصاحبه قرار گرفتند. ۵ نفر (۲۷/۸ درصد) از افراد مورد مصاحبه زن و ۱۳ نفر (۷۲/۲ درصد) مرد بودند. از نظر رتبه علمی ۴ نفر (۲۲/۲ درصد) استاد، ۹ نفر (۵۰ درصد) دانشیار، ۳ نفر (۱۶/۷ درصد) استادیار و ۲ نفر (۱۱/۱ درصد) مربی بودند. همچنین تعداد ۴۷ مورد از مضامین پایه استخراج شد، سپس بر اساس شباهت محتوا با ترکیب و تلخیص آنها به ۱۴ مضمون سازمان دهنده تقلیل یافت. در نهایت این مضمون‌ها، در چهارحیطه (مضامین فراگیر) ارزشیابی آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی، ویژگی‌های آموزشی و راهبردهای آموزشی قرار داده شد و مدل کیفی این عوامل طراحی شد.

نتیجه‌گیری: عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی مفهومی چند بعدی بوده که کیفیت آن به تمامی ابعاد و ارتباط بین آنها بستگی دارد. با توجه به اینکه عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی نیز به نوع رشته‌های دانشگاهی بستگی دارد این مطالعه می‌تواند زمینه انجام مطالعات بیشتر در رابطه با سنجش عملکرد کیفیت آموزشی اعضای هیات علمی سایر رشته‌های دانشگاهی باشد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت، آموزش، آموزش عالی، عملکرد

*نویسنده مسئول: مژگان امیریان زاده، مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرودشت، گروه مدیریت آموزشی

Email: Mamirianzadeh94@gmail.com

مقدمه

آموزش یک هنجار است، چرا که از طریق ارزش‌های بنیادی اجتماعی و همچنین الزامات عدالت اجتماعی هدایت می‌شود، به عبارتی هدف آموزش بازتولید یک فرهنگ است (۱). امروزه آموزش به عنوان یکی از روش‌های توسعه منابع انسانی سازمان‌ها مطرح است. پرورش انسان‌های زبده و ماهر که از آن به عنوان توسعه منابع انسانی یاد می‌شود، ضرورت اجتناب ناپذیری است که سازمان‌ها برای بقا و پیشرفت در جهان سرشار از تغییر و تحول امروزی سخت بدان نیازمند است. به همین دلیل آموزش به عنوان یکی از وظایف اصلی مدیریت منابع انسانی مطرح بوده و همواره در تدوین برنامه‌های توسعه یا تغییرات سازمانی به عنوان عامل مهم مورد توجه قرار می‌گیرد (۲). نیاز به آموزش از اصول بدیهی هر سازمانی می‌باشد، زیرا آموزش عاملی جهت بروز استعدادهای پنهانی است (۳).

در این راستا نظام‌های آموزش عالی را می‌توان به عنوان بارزترین نمود سرمایه‌گذاری کشورها بر روی منابع انسانی دانست. سرمایه‌گذاری که نقش اصلی را در تربیت و تأمین نیروی انسانی کارآمد یک کشور بر عهده دارد و هیچ حوزه دیگری از فعالیت دولت‌ها به اندازه آموزش، ظرفیت لازم برای تغییر یک کشور در جهت بهبود را ندارد (۴). تحقق آرمان‌های جامعه و مساعد نمودن زمینه پیشرفت یک کشور، از جمله رسالت‌های مهم آموزش عالی در هر

کشور است. پیشرفت جوامع به خصوص در دنیای کنونی مستلزم وجود نظام آموزشی در بهترین کیفیت ممکن برای تربیت نیروی متخصص است (۵). به طوری که می‌توان گفت موفقیت دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در دستیابی به اهداف و انتظارات آموزشی، مستلزم توجه و بررسی و نیز بهبود و تضمین کیفیت آموزش است. عملکرد آموزشی، مهم‌ترین ابزار دستیابی هر نظام آموزشی به رسالت‌ها و هدف‌های خود و افزایش کیفیت آموزش است (۶). در حال حاضر، کیفیت آموزش و بهبود برنامه‌های آموزشی از دغدغه‌های مهم سیستم‌های آموزشی محسوب می‌شود (۷).

بر اساس شواهد مختلف، نظام آموزشی در صورتی از عهده وظایف خود برمی‌آید که از نظر کیفیت خدمات آموزشی وضعیت مطلوبی داشته باشد که این موضوع ضرورت یافتن راه‌های افزایش کیفیت را مشخص می‌کند (۸). سه عامل فراگیر، برنامه درسی و اساتید نشان‌دهنده کیفیت نظام آموزشی هستند (۹). نتایج تحقیق تسنید و همکاران نشان داده است که برنامه آموزشی و اعضای هیئت علمی دارای بیشترین تأثیر بر بهبود کیفیت آموزشی هستند (۱۰). همچنین نتایج تحقیق طالبی، هفت مؤلفه آموزش و تدریس، برنامه‌ریزی جهت ارتقای کیفیت، استفاده از نتایج تحقیقات، بهره‌گیری از تکنولوژی آموزشی، دانشجو محوری، حمایت مسؤولان دانشگاه و ارزشیابی از اساتید (۱۱) را از جمله مؤلفه‌های کیفیت

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه کیفی از نوع توصیفی اکتشافی است که در آن از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. جمع‌آوری داده‌ها در سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۸ و شیوه جمع‌آوری داده‌ها از نوع مصاحبه نیمه ساختارمند بوده است. شرکت‌کنندگان به کمک روش نمونه‌گیری هدفمند و با لحاظ کردن اختلاف حداکثری بین نمونه‌ها از نظر تفاوت در دانشکده محل خدمت، رشته تحصیلی و رتبه علمی انتخاب شدند. معیارهای انتخاب نمونه شامل: عضویت هیئت علمی، تمایل به شرکت در تحقیق و داشتن حداقل پنج سال سابقه تدریس بوده است. جهت تدوین سؤالات، پس از بررسی مبانی نظری و پیشینه موضوع، سؤالات مصاحبه در راستای هدف پژوهش تدوین و سپس سه نفر از اعضای هیئت علمی که سوابق تدریس بالای ۱۰ سال داشتند، انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. سپس این مصاحبه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از یافته‌های حاصل به عنوان راهنمایی جهت مصاحبه‌های بعدی استفاده شد و سؤالات اصلی مصاحبه طراحی شد.

به شرکت‌کنندگان درباره هدف و روش مطالعه، پروسه جمع‌آوری داده‌ها، محرمانه بودن مصاحبه‌ها، توضیحات لازم داده شد. سپس، از کسانی که موافق شرکت در این مطالعه بودند، خواسته شد فرم رضایت‌نامه را امضا کنند. همچنین در تحقیق از ذکر نام شرکت‌کنندگان اجتناب شده و در نتایج حرف "ش" به معنی شرکت‌کننده و شماره

در آموزش و یادگیری ذکر کرده است. نتایج تحقیق آگروسن و همکاران، همکاری جمعی، اطلاعات و پاسخگویی، محتوای درسی، تسهیلات دانشگاه، فعالیت‌های مربوط به تدریس، ارزیابی‌های درونی، تسهیلات رایانه‌ای و منابع کتابخانه را در آموزش و یادگیری مؤثر دانسته است (۱۲).

در این میان، ارزیابی استاد به عنوان یک استراتژی مهم برای ارتقاء کیفیت آموزشی مورد توجه دانشگاه‌ها بوده است؛ از این رو، مراکز آموزش عالی برای تعیین شایستگی اساتید خود ملاک‌هایی را تعیین می‌کنند و بدین وسیله عملکرد آن‌ها را از راه فرآیندی مدون مورد ارزیابی قرار می‌دهند (۱۳).

در واقع، اعضای هیئت علمی بزرگترین و مهم‌ترین نقش در بهبود کیفیت آموزش عالی به عنوان اصلی‌ترین بخش دانشگاه‌ها را تشکیل می‌دهند (۱۴ و ۱۵)، لذا برای ارزیابی عملکرد این عناصر مهم، لازم است مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آنها شناسایی شود. از آنجایی که در حال حاضر جهت ارزیابی اساتید دانشگاه از چک لیست‌های نظرسنجی دانشجویان و فرم‌های ارزیابی همکار که فقط جنبه‌های محدودی از عملکرد آموزشی را شامل می‌شود، استفاده می‌شود و همچنین با توجه به ماهیت رشته‌های موجود در دانشگاه‌های علوم پزشکی و اهمیت کیفیت عملکرد آموزشی، تحقیق حاضر با هدف تعیین و بررسی مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی انجام شده است.

ذکر شده در جلوی آن نشان دهنده شماره شرکت کننده است. به علاوه به آنها اطمینان داده شد که در صورت درخواست، نتایج مطالعه به آنها ارایه می‌شود. شرکت کنندگان زمان مناسب برای مصاحبه‌ها را تعیین کرده و افراد در محیطی خلوت مثل اتاق کار آنها مورد مصاحبه قرار می‌گرفتند. مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته به صورت چهره به چهره انجام شد. ابتدا ۲ سؤال کلی در خصوص مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی برای شروع مصاحبه مطرح می‌شد و بر اساس پاسخ شرکت کنندگان روند مصاحبه هدایت می‌شد. سوالات باز اصلی مورد استفاده در این مطالعه به شرح زیر بوده است؛ مفهوم عملکرد آموزشی از نظر شما چیست؟ از نظر شما مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی شامل چه مواردی است؟ و نکته دیگه‌ای هست که بخواهید اضافه کنید؟

مصاحبه‌ها با ضبط صوت ثبت شد. در خصوص مدت زمان مصاحبه‌ها، هر مصاحبه به طور متوسط بین یک ساعت و سی دقیقه تا دو ساعت طول کشید. سپس این مصاحبه‌ها روی کاغذ پیاده‌سازی شد. مصاحبه‌ها تا زمانی که داده‌ها اشباع شد و به تنوع داده‌ها اضافه نشد ادامه یافت. در مجموع ۱۸ نفر مورد مصاحبه قرار گرفتند و پس از آن محققان شاهد اشباع نظری داده‌ها بودند.

تحلیل داده‌ها به روش تحلیل مضمون گام به گام بر مبنای روش براون و کلارک که دارای شش

مرحله است، انجام شد (۱۶). اولین گام در این روش آشنایی ابتدایی با متن مصاحبه‌هاست. بدین منظور، نوشته‌ها خط به خط و چندین بار خوانده می‌شدند تا درک کامل آنها امکان‌پذیر می‌شد. گام دوم ایجاد کدهای اولیه است. برای ایجاد این کدها، بخش‌های مختلف متن مصاحبه‌ها به وسیله پژوهشگر، به روش زیر خط دار شدن متمایز و مشخص شده و کدهای اولیه استخراج شود. گام سوم جستجو برای مضمون هاست، بنابراین کدهای مختلف در قالب مضامین مرتب شدند و با بررسی‌های چندباره و پالایش مضامین، سعی شد تا مضامین، به اندازه کافی خاص، غیرتکراری و به اندازه کافی، کلان باشد. گام چهارم مرور مضمون‌هاست. در این مرحله، مضامین به دست آمده از متن در گروه‌های مشابه و منسجم دسته‌بندی شدند. سپس در گام پنجم که مرحله تعریف تم‌ها است، به مضامین، عناوین مشخصی داده شد. آخرین مرحله، تهیه گزارش است که در این مرحله مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر حاصل از مصاحبه‌های شرکت کنندگان در یک جدول قرار داده شدند. در نهایت خلاصه‌ای از کدها و مضامین مستخرج از تحلیل، مجدداً به چند نفر از شرکت کنندگان ارسال شده و دیدگاه‌ها و نظرات آنها در طول تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد توجه قرار گرفت. همچنین جهت تأیید صحت طبقات به دست آمده از نظر ۳۰ نفر از اعضای هیئت علمی استفاده شد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۱۸ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج مورد مصاحبه قرار گرفتند. ۵ نفر (۲۷/۸ درصد) از افراد مورد مصاحبه زن و ۱۳ نفر (۷۲/۲ درصد) مرد بودند. از نظر رتبه علمی، ۴ نفر (۲۲/۲ درصد) استاد، ۹ نفر (۵۰ درصد) دانشیار، ۳ نفر (۱۶/۷ درصد) استادیار و ۲ نفر (۱۱/۱ درصد) مربی بودند. ۷ نفر (۳۸/۹ درصد) از شرکت کنندگان در تحقیق بالینی و ۱۱ نفر (۶۱/۱ درصد) علوم پایه بودند. پس از تحلیل مصاحبه‌ها، در نهایت تعداد ۴۷ مضمون پایه، ۱۴ مضمون سازمان دهنده و چهار مضمون فراگیر «ارزشیابی آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی، ویژگی‌های آموزشی و راهبردهای آموزشی» به دست آمد (جدول ۱). مدل کیفی مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی نیز رسم شد که در ادامه ارائه شده است (مدل ۱).

از نظر شرکت کنندگان ارزشیابی آموزشی از مضامین فراگیر در مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی بوده است. این مضمون شامل زیر طبقات مهارت‌های ارزشیابی و کیفیت تدریس بوده است.

مهارت‌های ارزشیابی یکی از مضامین سازمان‌دهنده کیفیت عملکرد آموزشی بود که شرکت کنندگان به آن اشاره داشتند. استفاده از روش‌های استاندارد ارزیابی یادگیری دانشجو، استفاده از روش‌های استاندارد ارزیابی بالینی، استفاده از نظرات

دانشجویان در رابطه با شیوه‌های آموزش تئوری، استفاده از نظرات دانشجویان در رابطه با شیوه‌های آموزش بالینی و استفاده از نظرات بیماران در رابطه با عملکرد دانشجویان از جمله مضامین پایه در این طبقه بوده است.

«شناسایی نقاط قوت و ضعف دانشجویان با روش‌های استاندارد، کیفیت مطلوب آموزشی رو به همراه داره و دستیابی به کیفیت در آموزش رو سبب میشه (ش، ۴)، برا ارزیابی بالینی دانشجویان خیلی مهمه که از روش‌های استاندارد استفاده بشه چون همه میدونیم که سنجش مهارت بالینی کار سختیه، اما کیفیت واقعی رشته‌های بالینی در همین مسئله است (ش، ۱۷)، استفاده از نظرات دانشجویان در رابطه با شیوه‌های آموزش تئوری با کیفیت عملکرد عضو هیات علمی مرتبطه (ش، ۸)، اگر از نظرات دانشجویان برای شیوه‌های آموزش بالینی استفاده بشه، عملکرد استاد قطعاً کیفیت بهتری خواهد داشت (ش، ۱۱)، به نظر من رضایت بیماران از خدمات دانشجویان نتیجه کیفیت عملکرد آموزشی استاد در بالینه (ش، ۵)».

کیفیت تدریس از دیگر مضامین سازمان‌دهنده مورد نظر شرکت کنندگان در طبقه ارزشیابی آموزشی بود. این مضمون شامل؛ مضامین پایه ای مثل استفاده از گایدلاین‌ها، استفاده از روش‌های آموزشی فراگیر محور، به روز بودن محتوای آموزش، استفاده از روش‌های نوین تدریس و مشارکت در آموزش‌های ضمن خدمت بوده است.

«به نظر من استفاده از گایدلاین‌های آموزشی در امر تدریس از مصادیق کیفیت عملکرد آموزشی عضو هیئت علمیه (ش، ۱)، زمانی استاد می‌تونه آموزش با کیفیتی داشته باشه که یادگیری به عهده دانشجویان باشه و استاد نقش همراه و هدایت‌گر را به عهده داشته باشه (ش، ۱۶)، به روز بودن محتوای آموزشی استاد نشون‌دهنده کیفیت تدریس اونه (ش، ۱۵)، به کارگیری روش‌های نوین تدریس از مؤلفه‌های کیفیت آموزش (ش، ۳)، شرکت در آموزش‌های ضمن خدمت با بهبود کیفیت عملکرد آموزشی استاد مرتبطه (ش، ۴)».

برنامه‌ریزی آموزشی از دیگر مضامین فراگیر است که به وسیله شرکت کنندگان مورد تأکید قرار گرفته است. این مضمون شامل مضمون‌های سازماندهنده‌ای مثل؛ تکنولوژی، جامعه‌نگری، فضای آموزشی و برنامه‌ریزی است.

مضامین پایه مورد تأکید شرکت کنندگان در این طبقه شامل؛ تولید محتوای الکترونیکی، استفاده از تکنولوژی آموزشی و استفاده از مولاژ، مانکن در آموزش است.

«با توجه به شرایط کنونی تولید محتوای الکترونیکی از مصادیق کیفیت عملکرد آموزشی عضو هیئت علمیه (ش، ۱۳)، به کارگیری تکنولوژی آموزشی به کیفیت آموزش غنا می‌بخشه (ش، ۱۰)، استفاده از مولاژ، مانکن در آموزش، قبل از ورود به بالین یادگیری را بهتر و مهارت برای ارایه خدمت به بیمار را افزایش میده (ش، ۲)».

جامعه‌نگری نیز از مضامین سازمان‌دهنده در زمینه مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی بوده که مورد اشاره شرکت کنندگان در تحقیق بوده است. مضامین پایه زیر مجموعه آن شامل نیازسنجی جامعه، طراحی برنامه آموزشی مبتنی بر نیازهای جامعه و استفاده از شیوه آموزشی پاسخ‌گو محور بوده است.

«طراحی محتوای درسی باید با توجه به نیازهای جامعه باشه، در این صورت دانشجویان هم علاقه بیشتری نشون میدن (ش، ۷)، به کارگیری برنامه آموزشی متناسب با نیازهای جامعه نشون میده عملکرد آموزشی عضو هیئت علمی همه جانبه بوده و کیفیت لازم رو داره (ش، ۱۲)، شیوه آموزشی پاسخ‌گو محور باعث یادگیری عمیق دانشجویان و کیفیت بهتر تدریس میشه (ش، ۵)».

فضای آموزشی از جمله مضامین سازماندهنده و زیر طبقه برنامه‌ریزی آموزشی بوده است. این مضمون شامل؛ مضامین پایه ای چون استفاده مناسب از فضای فیزیکی دانشکده‌ها، استفاده مناسب از فضای بالین جهت آموزش، استفاده از فضای سایر ارگان‌ها (بهزیستی) جهت آموزش‌های مکمل بود.

«استفاده از امکانات دانشکده متناسب با موضوع آموزش، بهبود کیفیت عملکرد آموزشی عضو هیئت علمی رو به همراه داره (ش، ۶)، استفاده از فضای بالینی متناسب با موضوع آموزش، بهبود کیفیت یادگیری و مهارت‌ها رو باعث میشه (ش، ۱۶)، استفاده

هست(ش، ۱)، انگیزه استاد حین تدریس، بهبود یادگیری دانشجو رو به دنبال داره، چون یه جورایی انگیزه یادگیری دانشجو رو تحریک می‌کند(ش، ۱۵)، علاقه جهت پاسخ‌گویی به سوالات دانشجویان، اشتیاق به یادگیری دانشجویان را افزایش می‌دهد(ش، ۱۲)».

مهارت‌های ارتباطی از جمله مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی مورد تأکید شرکت کنندگان بود. این مضمون سازمان‌دهنده شامل مضامین پایه‌ای مثل؛ برخورداری از مهارت‌های ارتباط با سایرین، همکاری بین بخشی، توجه به ویژگی‌های فراگیران و توجه به ارتباطات بین فردی است.

«برخورداری از مهارت‌های ارتباط با سایرین خیلی مهم می‌باشد، اگر استادی این مهارت رو نداشته باشه، به عنوان مثال تو بالین نمی‌تونه همکاری پرسنل رو جلب کنه و این به کیفیت آموزشش صدمه می‌زند(ش، ۱۶)، همکاری کردن و همکاری گرفتن از سایر همکاران در امر آموزش، به بهبود آموزش کمک میکنه چون ما با هم کامل میشیم و در این صورت می‌باشد که آموزش نابی شکل میگیره(ش، ۳)، توجه به ویژگی‌های فردی دانشجویان نشون دهنده عملکرد همه جانبه و تسلط استاد به همه جوانب هست و این دقیقاً به کیفیت عملکرد عضو هیئت علمی برمی‌گرده(ش، ۱۱)، شاید فکر کنیم توجه به ارتباطات بین فردی دانشجویان خیلی به ما مربوط نیست، اما خیلی وقتاً همین ارتباطات به آموزش ما صدمه می‌زنه، پس ریزینی استاد در این زمینه می‌تونه گویای کیفیت عملکردش باشه(ش، ۱۰)».

از فضای سایر سازمان‌ها مثل سازمان بهزیستی و غیره جهت آموزش می‌تونه تکمیل کننده آموزش‌های بالینی باشه(ش، ۱۳)».

برنامه‌ریزی از دیگر مضامین سازمان‌دهنده کیفیت عملکرد آموزشی بوده است که به وسیله شرکت کنندگان در تحقیق مورد تأکید قرار گرفت. مضامین پایه در این طبقه شامل؛ نیاز سنجی آموزشی، داشتن طرح درس و تدریس مبتنی بر کوریکولوم بوده است.

«استفاده از طرح درس، باعث میشه برنامه‌ریزی مناسب و طبق اهداف از پیش تعیین شده انجام بشه و در نتیجه کیفیت مورد نظر به دست بیاد(ش، ۱۴)، بررسی سطح آمادگی فراگیران و تعیین نیازهای آموزشی آنها باعث میشه آموزش با کیفیتی داشته باشیم(ش، ۱۸)، آموزش مبتنی بر کوریکولوم آموزشی با دستیابی به اهداف آموزشی و در نهایت کیفیت عملکرد آموزشی عضو هیئت علمی مرتبطه(ش، ۹)».

ویژگی‌های آموزشی از جمله مضامین فراگیر است که شرکت کنندگان در تحقیق به آن اشاره داشته‌اند. این طبقه شامل مضامین سازمان‌دهنده‌ای مثل؛ انگیزه، مهارت‌های ارتباطی، اخلاق آموزشی، مشاوره و خصوصیات فردی است.

علاقه به تدریس، داشتن انگیزه در امر آموزش و علاقه جهت پاسخ‌گویی به سوالات دانشجویان در این طبقه قرار دارد.

«علاقمند بودن استاد به تدریس از مصادیق کیفیت عملکرد آموزشی عضو هیئت علمی

اخلاق آموزشی از مضامین سازمان‌دهنده‌ای بود که از نظر شرکت کنندگان در تحقیق خیلی مهم بود. این طبقه خود شامل؛ زیر طبقات مهمی مثل توجه به اصول اخلاقی در آموزش، برخورداری از تعهد حرفه‌ای و مسئولیت‌پذیری در امور آموزشی بوده است.

«با توجه به شرایط کنونی، به نظرم توجه به اخلاقیات در آموزش حتی شاید مهم‌تر از خود آموزش و اساتیدی که به این مسئله توجه دارند تا جایی که در بین همکاران می‌بینم کیفیت آموزش بهتری نسبت به سایرین دارند(ش، ۱۴)، تعهد استاد به انجام وظایف آموزشی خودش نشود دهنده کیفیت عملکرد آموزشی اونه(ش، ۷)، مسئولیت‌پذیری در قبال آموزش و یادگیری دانشجویان از مصادیق کیفیت عملکرد آموزشی استاد است(ش، ۷)».

مشاوره نیز به عنوان یک از مؤلفه‌ها مورد تأکید شرکت کنندگان بود. مضامین پایه این طبقه شامل ارایه مشاوره آموزشی، ارایه مشاوره تحصیلی و ارایه مشاوره پژوهشی بوده است.

«مشاوره آموزشی به نوعی ایجاد جو و محیط یادگیری بهتر برا دانشجویان(ش، ۱۷)، مشاوره تحصیلی به دانشجویان کمک می‌کند بسیاری از چالش‌ها رو مدیریت کنن که نتیجه آن بهبود کیفیت آموزش ماست(ش، ۱۳)، ارایه مشاوره پژوهشی می‌تونه به یادگیری دانشجویان عمق بیشتری ببخشه(ش، ۱۲)».

خصوصیات فردی از زیر طبقات ویژگی‌های آموزشی بوده است که شرکت کنندگان به آن اشاره داشتند. این مضمون شامل؛ تجربه بالینی و مهارت‌های عملی، نظم و انضباط در امور آموزشی و پژوهشی و برخورداری از روحیه انتقادپذیری است.

«سابقه کار در بالین باعث میشه استاد عملکرد آموزشی خوبی در بالین داشته باشه و میشه گفت کیفیت کارش در بالین ارتباط مستقیمی با این موضوع داره(ش، ۲)، حضور به موقع استاد در کلاس و بالین از مشخصه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اون محسوب میشه(ش، ۱۶)، زمانی استاد می‌تونه آموزش با کیفیتی داشته باشه که شنونده نقطه نظرات دانشجویان، همکاران و مسئولین در رابطه با عملکرد خود باشه و اونا را به کار گیره(ش، ۶)».

چهارمین مضمون فراگیر مورد نظر شرکت کنندگان در تحقیق راهبردهای آموزشی بوده است. این مضمون شامل؛ مهارت‌های ارایه درس، مدیریتی و عملکردی بوده است.

مهارت‌های ارایه درس از جمله مضامین سازمان‌دهنده در راهبردهای آموزشی بوده است که شامل مضامین پایه‌ای مثل؛ قدرت بیان و تفهیم مطالب، برگزاری ژورنال کلاب، سمینار و کنفرانس و تسلط علمی استاد بوده است.

«توانایی و تسلط استاد بر موضوع تدریس از عوامل مهم تعیین کننده کیفیت عملکرد آموزشی اونه(ش، ۱)، برگزاری ژورنال کلاب، سمینار و کنفرانس بازگو کننده توانمندی و تسلط استاد به

مسائل علمی و آموزشی است(ش،۸)، قدرت بیان استاد، از مهارت‌های مهم و تعیین کننده در کیفیت تدریس و یادگیری دانشجو هست(ش،۶)».

این مضمون سازمان‌دهنده شامل مضامین پایه‌ای مثل مهارت‌های مدیریتی استاد، نظارت بر عملکرد دانشجو در بالین، و قدرت مدیریت و کنترل کلاس بوده است.

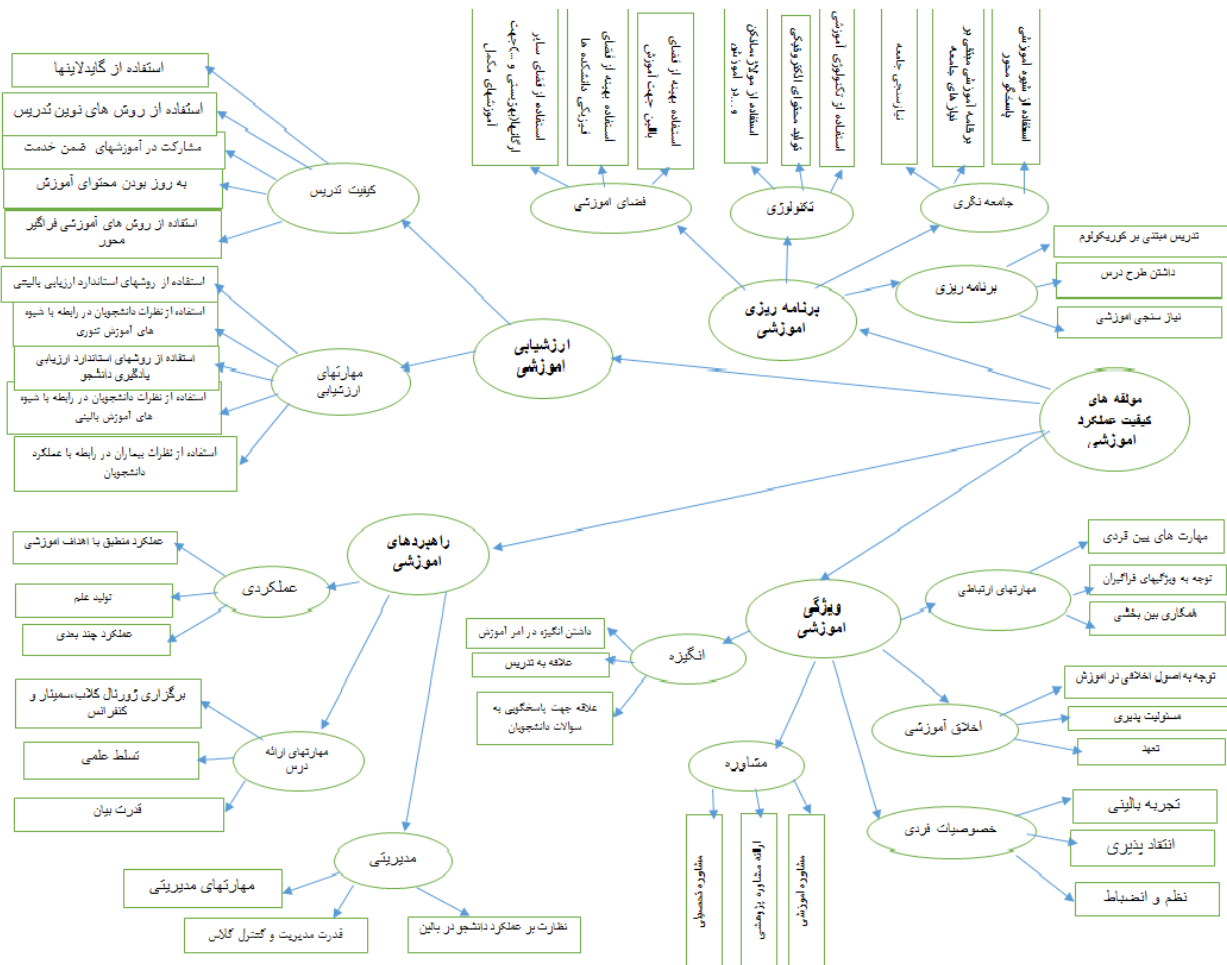
«توانایی مدیریت اجرایی نشون دهنده کیفیت عملکرد استاد در بسیاری از زمینه‌ها و از جمله کیفیت عملکرد آموزشی اون است(ش،۶)، عدم توانایی استاد در مدیریت کلاس درس، کیفیت آموزش و یادگیری را تحت‌الشعاع قرار می‌ده(ش،۱۵)، پایش عملکرد دانشجو در محیط بالین حاکی از اهمیت نحوه عملکرد دانشجو برای استاد هست و کیفیت عملکرد استاد در بالین رو نشون می‌ده(ش،۱۲)».

این مضمون سازمان‌دهنده نیز از جمله مضامین مورد تأکید شرکت کنندگان در تحقیق بوده است که شامل؛ عملکرد چند بعدی استاد، تولید علم و دانش افزایی استاد، و عملکرد منطبق با اهداف آموزشی است.

«به نظرم عضو هیئت علمی در صورتی کیفیت عملکرد خوبی داره که عملکرد چند بعدی داشته باشه، یعنی همین چند بعدی بودنش می‌شه یه بعد از کیفیت(ش،۱۸)، آموزشی دارای کیفیت مطلوب هست که منجر به تولید علم بشه(ش،۲)، نحوه عملکرد استاد باید در راستای برآورده شدن اهداف آموزشی باشه، بیراهه نرفتن خودش یه زمینه‌سازی و یه بعد مهم از کیفیت(ش،۹)».

جدول ۱: تحلیل مضمون مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی

مضامین سازمان دهنده	مضامین فراگیر
مهارت‌های ارزشیابی	ارزشیابی آموزشی
کیفیت تدریس	
تکنولوژی	
جامعه‌نگری	برنامه ریزی آموزشی
فضای آموزشی	
برنامه‌ریزی	
انگیزه	
مهارت‌های ارتباطی	ویژگی‌های آموزشی
اخلاق آموزشی	
مشاوره	
خصوصیات فردی	
مهارت‌های ارایه درس	راهبردهای آموزشی
مدیریتی	
عملکردی	

مدل ۱: مدل کیفی مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی

بحث

در ارزشیابی آموزشی، مواردی مثل؛ استفاده از روش‌های استاندارد ارزیابی، استفاده از نظرات دانشجویان در رابطه با شیوه‌های آموزش و استفاده از نظرات بیماران در رابطه با عملکرد دانشجویان مطرح شده است. نتایج تحقیق آمینی و همکاران نشان داده است که استفاده از روش‌های نوین ارزشیابی که به سنجش رفتارهای ویژه و مورد انتظار از یک شغل یا عملکرد می‌پردازد، می‌تواند در جهت ارتقاء کیفیت آموزش بالینی مؤثر باشد (۱۷). ارزشیابی دانشجوی به عنوان یک جزء مهم و اساسی در آموزش پزشکی دارای اهمیت زیادی است. هدف اصلی ارزیابی، تقویت

نظام آموزشی در صورتی از عهده وظایف خود برمی‌آید که از نظر کیفیت خدمات آموزشی وضعیت مطلوبی داشته باشد که این موضوع ضرورت یافتن راه‌های افزایش کیفیت را مشخص می‌کند (۸). لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین و بررسی مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی انجام شده است. با توجه به یافته‌ها، مؤلفه‌های اصلی کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی شامل؛ ارزشیابی آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی، ویژگی‌های آموزشی و راهبردهای آموزشی است.

توجه قرار گرفته است، ولی در تحقیق حاضر اعضای هیئت علمی به آن اشاره داشته‌اند. از آنجایی که هدف از آموزش بالینی ایجاد تغییرات قابل‌اندازه‌گیری در دانشجویان برای انجام مراقبت‌های بالینی است (۲۱)، رضایت بیماران از خدمات ارائه شده از اهداف مهم فعالیت‌های گروه درمانی است که در ارتقای سلامتی بیمار تأثیر ویژه دارد (۲۲). با توجه به این که بیماران و مددجویان، دریافت‌کننده مراقبت‌های ارائه شده به وسیله دانشجویان هستند، لذا ارزیابی دانشجویان، به کمک دریافت‌کنندگان این خدمات، می‌تواند تا حدود زیادی راهگشا باشد.

مسئله دیگر مورد تأکید شرکت‌کنندگان در تحقیق حاضر، کیفیت تدریس است. بررسی درباره کیفیت تدریس در دانشگاه‌ها حایز اهمیت زیادی است چرا که نتایج آن هم اطلاعات مناسبی را برای تجزیه و تحلیل مسایل آموزشی، تصمیم‌گیری‌های اساسی و برنامه‌ریزی‌های راهبردی در اختیار مسئولان و دست‌اندرکاران آموزش عالی قرار می‌دهد و هم مدرسان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود، قادر خواهند بود روش‌های آموزشی خود را اصلاح کنند (۲۳).

برنامه‌ریزی آموزشی، از دیگر مؤلفه‌های اصلی ذکر شده به وسیله شرکت‌کنندگان در تحقیق بوده است که شامل؛ تکنولوژی، جامعه‌نگری، فضای آموزشی و برنامه‌ریزی است. نتایج تحقیق راجا و ناگاسوبرامانی مؤید تأثیر مثبت تکنولوژی بر آموزش و یادگیری است (۲۴). در طی سالیان گذشته با توجه به

فعالیت‌ها و روش‌های اثربخش و تضعیف یا حذف فعالیت‌ها و روش‌های بی‌تأثیر یا نامطلوب است و زمانی می‌توان به نتایج این گونه ارزیابی‌ها اعتماد کرد که ابزار مورد استفاده از دقت و اعتبار کافی برخوردار باشد (۱۸). بنابراین ارزشیابی جزئی از آموزش تلقی می‌شود و جهت آموزش را تعیین و پیش‌رونده می‌کند. مقایسه ویژگی‌های ارزشیابی نتیجه‌مدار و فرآیندمدار، بازنگری در سیستم ارزشیابی را در سطوح متفاوت اهداف و روش‌ها و ابزارها ضروری و روی آوردن به رویکردهای نوین ارزشیابی را چه به صورت پایانی و چه به صورت مستمر (کمی، کیفی و ترکیبی) اجتناب‌ناپذیر می‌کنند (۱۹).

همچنین به نظر می‌رسد مهم‌ترین مؤلفه‌ای که در بحث کیفیت دانشگاه‌ها مد نظر قرار گرفته است، روش‌های آموزشی است. با توجه به تغییرات و پیشرفت‌های سریعی که در علوم رخ می‌دهد، فراگیران ما نیازمند روش‌هایی هستند که از طریق آنها به مهارت‌های یادگیری دست یابند تا بتوانند علوم را بهتر و سریع‌تر و همگام با پیشرفت‌ها بیاموزند (۲۰). در این میان استفاده از نظرات دانشجویان جهت انتخاب شیوه آموزشی حداقل در آموزش برخی از مطالب می‌تواند به بهبود یادگیری دانشجویان و اثربخشی بیشتر آموزش کمک شایانی کند و به نظر می‌رسد استفاده از این شیوه به خصوص در آموزش بالینی اهمیت بیشتری دارد.

استفاده از نظر بیماران در خصوص نحوه عملکرد دانشجویان نیز موضوعی است که کمتر مورد

رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات، شاهد تغییرات بنیادی و فزاینده‌ای در آموزش عالی بوده‌ایم. امروزه تکنولوژی به عنوان بخش جدایی ناپذیر و تلفیق شده محیط کار و کلاس بوده و شیوه‌های کسب و کار، برقراری ارتباط و یادگیری را تغییر داده است (۲۵).

در خصوص جامعه‌نگری نیز می‌توان گفت که در دنیای کنونی، وظیفه دانشگاه‌ها تنها در حیطه آموزش و پژوهش خلاصه نمی‌شود، بلکه وظیفه‌ای فراتر و بزرگ‌تر به عهده دارند و آن هم توجه به نیازهای جامعه است. آرایه آموزش به نحوی که پاسخ‌گوی نیازهای روز جامعه باشد از موارد مهم و مطرح در آموزش عالی است.

در زمینه برنامه‌ریزی آموزشی نیز نتایج تحقیق یمینی و حصاری سازماندهی محتوای آموزشی را به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کیفیت آموزشی دوره کارشناسی ارشد عنوان کرده‌اند (۲۶). با توجه به مبتنی شدن زندگی و اقتصاد جهانی بر دانش، نقش دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی و نظام علمی در توسعه پایدار روز به روز افزایش می‌یابد. این طرح از طریق ظرفیت‌سازی و توسعه مدیریت و برنامه‌ریزی دانشگاهی و بسترسازی برای ارتقای کیفیت آموزش عالی می‌تواند در راستای یاد شده مؤثر است (۲۷). بنابراین می‌توان گفت مهم‌ترین ویژگی برنامه‌ریزی آموزشی آن است که کمک می‌کند با بهره‌گیری از روش‌های منظم‌تر، معقول‌تر و منطقی‌تر، نیازهای واقعی آموزشی در حوزه‌های مختلف انتخاب شود و بدین گونه بهترین متدولوژی آموزشی به کار گرفته شود (۲۸).

ویژگی‌های آموزشی مثل انگیزه، مهارت‌های ارتباطی، اخلاق آموزشی، مشاوره و خصوصیات فردی از دیگر مؤلفه‌های مورد تأکید شرکت کنندگان در تحقیق حاضر بوده است. نتایج تحقیق ایوب نشان داده است که انگیزه اساتید باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌شود (۲۹). انگیزه‌کاری مجموعه‌ای از عوامل انرژی‌زا است که به صورت درونی و بیرونی ایجاد شده و سبب بروز رفتارهای کاری می‌شود (۳۰). از آنجایی که آموزش عالی نقش حیاتی در آینده هر کشور ایفا می‌کند، لازم است انگیزه اساتید که مرکز ثقل دانشگاه‌ها محسوب می‌شوند، مورد توجه ویژه مدیران دانشگاه‌ها باشد، در غیر این صورت تبعات این بی توجهی در طولانی مدت گریبان‌گیر آموزش و در نهایت جامعه خواهد شد.

در خصوص مهارت‌های ارتباطی نیز نتایج تحقیق ویکتور و باباتوند حاکی از آن است که اگر مدیران دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی مواردی مثل؛ امکان رشد حرفه‌ای، امکانات کافی، پرداخت سریع حقوق کارکنان را فراهم کنند و ارتباط خوب و صمیمی با آنها داشته باشند، عملکرد آنها بهبود خواهد یافت (۳۱). همچنین اساتید با تقویت مهارت‌های ارتباطی می‌توانند کیفیت تدریس خود را ترقی بخشند. مهارت‌های ارتباطی، عامل مهمی در افزایش اثربخشی تدریس محسوب می‌شود (۳۲).

در خصوص اخلاق حرفه‌ای نیز، نتایج تحقیق رادمرد نشان داده است که اخلاق حرفه‌ای بر صیانت از حقوق انسانی تأثیرگذار است (۳۳). زهور و الاسمی نیز شیوه آموزشی، قدرت ارتباطی و شخصیت فردی

در زمینه مهارت‌های مدیریتی نیز باید گفت علم مدیریت کلاس درس از دیرباز به عنوان پیچیده‌ترین موضوع در بهبود کیفیت آموزش شناخته شده است (۳۸). اساتید دانشگاه در صورتی می‌توانند آموزش با کیفیت مناسبی ارائه دهند که بتوانند محیط مناسب یادگیری در کلاس‌های تئوری و بالینی ایجاد کنند و یکی از زمینه‌های ایجاد چنین محیطی، توانایی و مهارت مدیریت کلاس است. اساتید باید واکنش‌ها و راهبردهای مناسبی جهت حفظ نظم و انضباط در کلاس درس داشته باشند، تسلط کافی بر موضوع آموزشی داشته و در عین حال توانایی برقراری ارتباط مناسب با فراگیران داشته باشند، در این صورت احتمال می‌رود بتوانند محیط آموزشی خود را مدیریت کنند. با توجه به افزایش پذیرش دانشجو در سال‌های اخیر در رشته‌های علوم پزشکی و به تبع آن افزایش تعداد دانشجویان گروه‌های آموزشی در بالین، نظارت دقیق بر عملکرد دانشجویان نیاز به به کارگیری فنون مدیریتی خاص دارد و در صورت بی‌توجهی می‌تواند خطاهای پزشکی و تهدید سلامت مددجویان را به دنبال داشته باشد.

در خصوص تولید دانش نیز باید گفت که بر دو محور کار و تعامل ارتباطی استوار است. قسمت اول نیازمند شناخت روش‌های پژوهش و اجرای مراحل فرآیند پژوهش است و محور دوم توانایی نشر و انتشار دانش در محافل علمی-اعم از فصلنامه‌ها، نشریات، کتاب‌ها، میزگردها یا همایش‌ها، سمینارها، روزنامه‌ها و فضای مجازی است (۳۹). اعضای هیئت علمی و پژوهشگران، اصلی‌ترین و ارزشمندترین منابع تولید علم هستند. بنابراین علاوه بر تأمین منزلت و

را به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های آموزش مؤثر معرفی کرده است (۳۴). از سوی دیگر نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که خصوصیات فردی با عملکرد فردی، اجتماعی، علمی و شغلی افراد ارتباط دارد (۳۵)، لذا ضروری است که مدیران آموزش عالی به ویژگی‌های فردی و توانمندی‌های اعضای هیئت علمی در حین جذب آنها توجه داشته باشند و امر آموزش دانشجویان به دست افراد توانمند و دارای بلوغ فکری، فرهنگی و اجتماعی سپرده شود.

راهبردهای آموزشی شامل مهارت‌های ارائه درس، مدیریتی و عملکردی از جمله مواردی بوده است که مورد توجه و تأکید شرکت کنندگان در تحقیق حاضر بوده است. یکی از مشکلات و مسایل اساسی در آموزش دانشگاه‌ها، نداشتن شاخص‌های تدریس اثربخش است. منظور از تدریس اثربخش مجموعه‌ای از مهارت‌ها، ویژگی‌ها و عملکردهای استاد است که موجب دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری دانشجو و در نهایت، پیشبرد اهداف عمده دانشگاه می‌شود (۳۶). گاهی اساتید دانش و اطلاعات لازم در حوزه آموزشی خود را دارند، ولی به دلیل عدم برخورداری از مهارت‌های لازم تدریس و بنا به ماهیت پیچیده آموزش، افراد توانمندی در حرفه خود محسوب نمی‌شوند. نتایج تحقیق سلطانی عربشاهی و همکاران نشان داده است که برگزاری کارگاه آموزشی، میانگین امتیازات مهارت‌های تدریس را در اساتید افزایش داده است (۳۷) بنابراین به نظر می‌رسد مهارت‌های تدریس از جمله موارد قابل تعدیل بوده و با ارائه راهکارهایی می‌توان این مهارت‌ها را افزایش داد.

معیشت آنها جهت ایجاد انگیزه، اقدام در جهت افزایش کیفیت علمی و توان آنها بهترین معیار توجه نظام آموزشی به تولید علم است (۴۰).

در این تحقیق تنها اعضای هیئت علمی یک دانشگاه مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند که این از محدودیت‌های تحقیق بوده است، لذا این مطالعه می‌تواند مقدمه پژوهش‌های دیگر در راستای کمی‌سازی کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی باشد. از سوی دیگر با توجه به این که دانشجویان، ذی‌نفعان اصلی کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی می‌باشند، پیشنهاد می‌شود مؤلفه‌های کیفیت عملکرد آموزشی از نظر دانشجویان رشته‌های مختلف علوم پزشکی نیز مورد بررسی قرار گیرد. چرا که با مشخص شدن موارد مشترک در دیدگاه‌های هر دو گروه، مؤلفه‌هایی که مهم‌تر بوده و در عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی نقش پررنگ‌تری داشته باشند، نمود بیشتری خواهند داشت.

نتیجه‌گیری

کیفیت عملکرد آموزشی اعضای هیئت علمی مفهومی چند بعدی است که به عملکرد تمامی ابعاد و ارتباط بین مفاهیم آن بستگی دارد. بنابراین جهت سنجش کیفیت آموزشی بایستی تمامی مؤلفه‌ها را در برنامه‌ریزی‌های آموزشی در نظر داشت. خصوصاً این

که به موازات پیشرفت روزافزون تکنولوژی، مؤلفه‌های عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی مانند راهبردها، محتوی و روش‌های ارزشیابی آموزشی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی دستخوش تغییرات اساسی می‌شوند. از سوی دیگر، با توجه به این که عملکرد آموزشی اعضای هیات علمی نیز به نوع رشته‌های دانشگاهی بستگی دارد این مطالعه می‌تواند زمینه انجام پژوهش‌های بیشتر در رابطه با سنجش عملکرد کیفیت آموزشی اعضای هیات علمی سایر رشته‌های دانشگاهی باشد.

تقدیر و تشکر

این مقاله منتج از پایان نامه دکترا رشته پرستاری با کد اخلاق IR.IAU.M.REC.1398.012 دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت می‌باشد، لذا بدین وسیله از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج که همکاری لازم جهت اجرای تحقیق را داشتند، سپاسگزاری می‌شود.

REFERENCES

1. Snauwaert DT. The importance of philosophy for education in a democratic society. *INFACTIS PAX Journal of Peace Education and Social Justice* 2012; 6(2): 73-84.
2. Abtahi H. New Approaches to evaluating the effectiveness of training courses in organizations. *Journal of Management and Development* 2003; 13: 29-38.
3. Karimi F, Salimi MR. The role of training in promoting human resource productivity in organizations. *Second International Conference on Management and Development Culture* 2013; Mobin Cultural Ambassadors Institute, Tehran, https://www.civilica.com/Paper-ICOM02-ICOM02_404.html.
4. Bruton R. Minister for education and skills. Action Plan for Education 2017; [Http://www.education.ie/en/publication/corporate-reports](http://www.education.ie/en/publication/corporate-reports).
5. Sun CB. Quality in higher education: Policies and practices. A Hong Kong perspective, introduction and research approach. *Journal of Educational Management* 2002; 117(3): 1-14.
6. Yarmohamadeyan MH. Increasing educational quality. Tehran: Ministry of Science, Research and Technology; 2004; 22.
7. Anh VT. Evaluation models in educational program: Strengths and weaknesses. *VNU Journal of Foreign Studies* 2018; 2: 34(2).
8. Galavandi H, Ghalee AR, Beheshtirad R. Investigation of the students' perceptions and expectations of educational service quality in Urmia University and its relationship with the evaluation of faculty members' performance. *New Educational Thoughts* 2014; 20: 9(4): 119-145.
9. Hassanzade Taheri MM, Reyasi HR, Miri MR, Davari MH, MH, Hajiabadi MR. Evaluation of the performance of educational units of Birjand University of Medical Sciences regarding compliance with educational rules and regulations. *Journal of Birjand University of Medical Sciences* 2009; 16(1): 58-65.
10. Tsinidou M, Vassilis G, Panos F. Evaluation of the factors that determine quality in higher education: an empirical study. *Quality Assurance in Education* 2010; 18(3): 227-44.
11. Talebi S. Developing and standardizing the quality of teaching and learning. *Journal of Research in School and Virtual Learning* 2014; 3(1): 29-38.
12. Agrosen S, Seyyed-Hashemi R, Leitner M. Examination of the dimensions of quality in higher education. *Quality Assurance in Education* 2004; 12(2): 61-9.
13. Mosapour N. Evaluation patterns theoretical fundamentals. Higher education planning and research quarterly number. *Journal of Research and Planning in Higher Education* 2002; 8(1): 119-44.
14. Guglielmo BJ, Edwards DJ, Franks AS, Naughton CA, Schonder KS, Stamm PL, et al. A critical appraisal of and recommendations for faculty development. *Am J Pharm Educ* 2011; 75(6): 122.
15. Moore JE, Pinsky MR. Faculty development for fellows: Developing and evaluating a broad-based career development course for critical care medicine trainees. *J Crit Care* 2015; 30(5): 1152.1-6.
16. Braun V, Clarke V. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 2006; 8: 77-101.
17. Amini R, Vanaki Z, Emamzadehghasemi HS. Implementation of new Bares evaluation method a step to improve the quality of clinical education. *Iranian Journal of Medical Education* 2005; 5(14): 25-31.
18. Adhami A, Haghdoust A, Darvishmoqadam S, Shakibi M, Nouhi E. Determining valid criteria for evaluating clinical and theoretical teaching of the faculty of Kerman University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2000; 1(2): 24-30.
19. Farajollahi M, Haghighi F. The role of continuous evaluation in deepening the learning of second grade elementary school students in Tehran. *Journal of Education Quarterly* 2007; 23(4): 79-116.
20. Shabani H. Pedagogical skills, teaching methods and techniques. Tehran: SAMT; 2005; 34.
21. Tahery N, Kaiali M, Yaghoobi M, Koleini Z. The stressors of clinical training in nursing students-Abadan nursing faculty. *Mod Care J* 2011; 8(3): 159-65.
22. Laschinger HS, Hall LM, Pedersen C, Almost J. A psychometric analysis of the patient satisfaction with nursing care quality questionnaire: an actionable approach to measuring patient satisfaction. *J Nurs Care Qual* 2005; 20(3): 220-30.
23. Nicholls G. Developing teaching and learning in higher education. USA and Canada: Routledge Falmer; 2002; 76.
24. Nagasubramani RR. Impact of modern technology in education. *Journal of Applied and Advance Research* 2018; 3(1): 33-5.

25. Aury MC. Agricultural education students' perception of webct in puerto rico. Paper presented at the IMPACT 2005. Available at: [webct.confex.com/webct/2005/Preliminary program /abstract_1176.htm](http://webct.confex.com/webct/2005/Preliminary_program/abstract_1176.htm)
26. Yamanidouzi sarkhabi M, Bahadori hessari M. Comparison of some factors affecting the quality of masters courses in shahid beheshti & sharif universities. Higher Education in Iran 2008; 1(1): 57-80.
27. Introduction to the UNESCO chair in planning and quality assurance management in higher education. Steps to develop medical education. Journal of Medical Education Research and Training Center 2009; 6(1): 89-90.
28. Darabi S, Nistani MR, Mirzayifar D. A comparative study of the application of strategic planning components in sustainable development of isfahan education and kermanshah. Two Objective Planning Studies Quarterly 2013; 2(4): 101-36.
29. Ayub N. Effect of intrinsic and extrinsic motivation on academic performance. Pakistan Business Review 2010; 8: 363-72.
30. Latham GP, Pinder CC. Work motivation theory and research at the dawn of the twenty first century. Annu Rev Psychol 2005; 56: 485-516.
31. Victor AA, Babatunde EG. Motivation and effective performance of academic staff in higher education (case study of adekunle ajasin university, ondo state, nigeria). Online Submission 2014; 1(2): 157-63.
32. Yazdani E, Solaimanpoor emran M. The relationship between communication skills and the quality of university professors teaching from the viewpoints of medical students. Journal of North Khorasan University of Medical Sciences 2017; 9(4): 82-9.
33. Radmard S. Monitoring the role of managers' professional ethics in protecting human rights. Journal of Management of Government Organizations 2017; 5(2): 125-34.
34. Zohur A, Eslami T. Effective teaching indicators from the viewpoints of students of kerman university of medical sciences. Payesh Journal 2002; 1(4): 5-13.
35. Denovan A, Macaskill A. An interpretative phenomenological analysis of stress and coping in first year undergraduates. British Educational Research Journal 2013; 39(6): 1002-24.
36. Zohour AR, Eslami Nezhad T. Index of effective teaching from the perspective of students of university of Kerman. Payesh Journal 2002; 1(4): 5-13.
37. Soltanarabshahi K, Ajami A, Seyabani S. The impact of teaching skills workshop on residents teaching quality. Journal of Iran University of Medical Sciences 2004; 11(39): 49-58.
38. Afsharnia M, Abasi R, Dastranj M. Investigating classroom management and teacher classification in schools and training centers. Specialized Biomedical research in Arts and Humanities 2017; 2(10): 73-88.
39. Danaeifard H. Analysis of the barriers to the production of knowledge in the field of humanities: the capacity of national policy guidelines for improving the quality of science. Science and Technology Policy 2008; 2(1): 1-16.
40. Nooruzi A, Aboolghasemi M, Ghahramani M. Investigating barriers to science production from the viewpoints of faculty members of Shahid Beheshti University. Journal of new Approach in Educational Management 2015; 6(22): 77-108.

Investigating the Quality Components of Educational Performance of Faculty Members: A Qualitative Study

Najafi Doulatabad SH, Amirianzadeh M^{*}, Zarei R, Ahmadi E

Department of Management, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran

Received: 25 Nov 2019   Accepted: 15 Jan 2020

Abstract

Background & aim: The success of universities and higher education institutions in achieving their educational goals and expectations requires improving and ensuring the quality of education. The purpose of the present study was to determine and describe the quality components of educational performance of faculty members.

Methods: The present qualitative descriptive exploratory study was carried out in 2018-2019 and used purposeful sampling method. Data were collected through in-depth semi-structured and face-to-face interviews. Key participants of the study were faculty members of Yasuj University of Medical Sciences, 18 of whom were selected by purposeful sampling method and considering maximum difference between samples in terms of differences in faculty of work, field of study and academic rank. Initially, two general questions about the components of quality of educational performance were asked to start the interview and the process was continued based on the participants' responses. Each interview lasted between one hour and thirty minutes to two hours on average, and the place of interview was the faculty room. Interviews continued until theoretical saturation. Interviews were analyzed by step-by-step thematic analysis based on Brown and Clark's six-step method.

Results: In the present study, 18 faculty members of Yasuj University of Medical Sciences were interviewed. Five participants (27.8%) were female and 13(72.2%) were male. From the scientific position, 4(22.2%) were professors, 9(50%) were associate professors, 3(16.7%) were assistant professors and 2(11.1%) were instructors. Also 47 items were extracted from the basic themes, then reduced to 14 organizer themes based on their content similarity and composition. Finally, these themes were put into four domains (inclusive themes) of educational evaluation, educational planning, educational features and educational strategies and the qualitative model of these factors was designed.

Conclusion: The educational performance of the faculty is a multidimensional concept whose quality depends on all aspects and the relationship between them. Since the educational performance of faculty members also depends on the type of academic disciplines, this study may be a further study to evaluate the educational quality of faculty members in other disciplines.

Keywords: Quality Components, Education, Higher Education, Performance

---

*Corresponding author: Amirianzadeh M, Department of Management, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

Email: Mamirianzadeh94@gmail.com

Please cite this article as follows:

Najafi Doulatabad SH, Amirianzadeh M^{*}, Zarei R, Ahmadi E. Investigating the Quality Components of Educational Performance of Faculty Members: A Qualitative Study. *Armaghane-danesh* 2020; 24(6): 1099-1115.